

Millum Jerusalem og Jeriko.

Ein tvíroddur sannleiki

goymist í orðfellunum: ungdómsins er lívið og vónin — gamal royndi og tarvdi gloymsku.

Tíkin sum ein heild bera tey eitt dapurt undirljóð, eitt eftirljóð, ið kenst sum ein kold hond í barni hansara, ið ikki trýr uppá bót og bata, men heldur, at menniskjuni allar tíðir hava verið og framvegis vilja verða sær sjálvum lík. Hann sigur, at hin royndi, hin av lívinum metti ásnannað og ásnannar, at ungdómsins vónaheimur syndrast í lívsins meldurhvirlum, at lívið er bert ein toft eftir teim hjortu dreymaborgum, ein skuggi av tí, ið vit fyrirmyndaðu okkum, sum tók okkara hug, og sum fylti okkara sál, ið á ungdóms ári stóð á spreinging í brennandi trá móti tí fjalda, tí komandi, men sum stírdist og hirdist í lívsins kulda.

Hví so, hvar er orsøkin?

spyrja vit. Hin vónleysi og dapurskygdi svarar, at tað er lagnan, og henni koma vit ikki undan. Men hetta er bert ein gitan, sprollin av ógreiðum folli-sum og dreymum. Hetta svar er komið fram, hvørja ferð hin vónbrotni hevur spurt og rópt: hví? og hevur tað tálmað og vill frá sannleikanum og soleiðis verið ein ómetaligur stuðul hjá honum og teim, ið hava tíkið sær valdið og máttin uttan mun annaðhvørt framferð og atburður teirra hevur kostað meðmenniskjnum sárasu vónbrot og harmaróp móti lívinum. Hetta svar hevur drigið hina líðandi fjöldina í ein dula og kámað burtur sannleikan, at orsøkin liggur í teirri rangvørgu samfelagsskipanini, í menniskjunnar støðu yvir hvørjum øðrum, í einum spiltum og óættvísam hugsumarhátti, sum kann »karakteriserast« við kvæðaðorðum: *vertin á, hvat annar fær, og skal nora at mær.*

Tað er rætt, at gamal royndi og tarði gloymsku, men ikki tí hitt loynifulla og »óbestemmeliga«, sum nevnt verður lagnan, syndraði hansara ungdóms vónir, men tí samfelagið og menniskjuni bygda á tí skeiva grundarlagnum, at tað, ið einans ráddi um, var *at nora at sær.* Tí má hin líðandi fjöldin ikki bert suffa harmaróp og spyrja hví, men skera í herróp og fylki ganga í stríð móti teirri óættvísu og spiltu samfelagsskipanini og hugsan og krevja javnbjóðisrætt fyrri øll. Hin öldargamli »uggin« at leggja skuldina yvir á ta ófatuliga lagnu, hevur verið at givið steinar fyrri breyð. Hesin »uggi« og vandafullasta vápn móti tí minnimenta, er eitt hitt fyrsta, ið má brótast í bardagi verkamanni: fiskimanna og arbeiðsmanna, fyrri rúmar og eydnurikari lívsorum. Lívsins stríð er ikki minst at rudda burtur hugsan og yvirtrúgv, ið máttstjelur og loypur ómaga á ein, so hann lútar við suffinum:

tað gerst ikki við, tað má so vera

Jú, tað gerst við. Men tað gerst lítið við hjá tí einstaka. Tí hin óættvísá náverandi samfelagsins jarnkløvg er so sterk og hjartaleys í hondum teirra múgvandi, at hin einstaki oftast verður knústur, um hann reisir høvðið við harmarópi og krevur sín rætt. Hin líðandi fjöldin, ið »bestendur« av einstakum, einarum, kann gerast sum eitt hav, um teir einstaku taka hendur saman, eitt hav, ið hevur mátt at taka stuðlarnar undan tí harmrøpandi óættvís, ið kroystur mannættina niður í ólukku, vesaldóm, ikki bert figgarligan vesaldóm, men eisini andaliga »korruption« og spillu.

Ungdómsins er lívið og vónin — og so eigur tað at vera, og so skal tað vera. Men skulu lívið og vónin ikki syndrast og hirdast í gleri, má ungdómurin og hin líðandi fjöldin rippa róðrið frá teim, ið hava siglt og framvegis sigla samfelagið í eitt sjóðandi hav av neyð og ólukku.

Tí er ikki langur at standa skildir, men at fylkjast — og í samvinnu og felagsskapi stýra inná nýggjar leiðir, har hin einstaki ikki kemur at freista sum kor sum maðurin, ið ferðast móti millum Jerusalem og Jeriko. Tá vóru tað ránsmenn, ið avnektadu armingin at skinninum. Nú verður farið fram við sakforarum, heimligum okrarum og útlenskum knýttnevum.

P. D.

Studning til fluttning av jørðkálki.

Búnaðarnevnd Logtingsins hevur átt hetta merkisbarn í hesum døgum:

»Føroya búnaðarfelag« ansøger atter í Áar om Stotte til »fluttningi av jørðkálki«.

Foreningen ansøgte i Fjor om et Tilskud paa 5000 Kr. til samme Formaal, men Tinget mente ikke at kunne bevilge Ansøgningen.

I Áar oplyser Foreningen, at Fragten er lavere end i 1931 og at »jørðkálki« kan faas for ca. 18 Kr. pr. Ton, Fragten iberegnet. Det er Landboforeningens Hensigt, hvis Andragendet imødekommes, at yde ¼ af Fragten som Tilskud til de Jordbrugere, der gøre Brug af »jørðkálki«. Det er fremdeles Foreningens Hensigt i saa Fald at indforskrive indtil 200 Tons. Udvalget har heller ikke i Andragendet imødekommes.

Forslag.

Det svares Andragerne, at Andragendet for Tiden ikke kan bevilges.

Lagtingets Landboudvalg, den 8. September 1932.

A. Samuelsen. Kr. Djurhuus. M. Samuelsen H. Iversen. J. Patursson. N. Nielsen. Gunnar Winther.

Forstálsu av nýtslu av jørðkálki er ikki mætar á tingi í ár enn í fjor.

Føroya Løgting 1932.

Friðan av Hovsfjørði.

P. M. Dam: Táid Porkeningar fingi friðað móti skjóting á Hovsfjørði, lá einki frammí frá Hovbingum, at ein tilik friðan kom teim til meina.

Nú, táid lóg er komin í gildi at friða sum Porkeningar ynskta, eru Hovbingar illa við og hava lagt umsókn inn á ting um at fáa lógina loysta úr gildi.

Umsóknin er undirskrivað av hópi av monnum og viðmælt av sóknarskrýnum.

Teir flyta ymskt fram um, hvussu meindandi henda lóg er fyri teir. Hovudsatfinning teirra er, at sum nú er vorðið stalt, vil tað falla teim ilt at fáa fatur í agn til fiskiskap. Teir hava árliga kunna skotið væl av fugli um veturin til dogurðamat. Tað kunna teir ikki gera longur, og dogurðamat er ógvuliga torført at fáa fatur í, tá id, sum tilfelli hevur verið tey seinastu árin, eingin grind er dripin í Suourøynni. Stórvalaveiðan er nú eisini stedgað, stórvalatvøst fest so heldur ikki.

Hetta, at ein friðan av Hovsfjørði vil skerja útróðurin vegna einki fuglaagn verður at fáa, og at tann dogurðamat, ið teir hava haft at lítið á við skjóting, við friðingini er tikið úr munnum á teim, meina teir má viga so mikið, at lógin um friðingina má loysast úr gildi, so mikið meira sum, at hovudsgrundin hjá Porkeningum, at nora æðurna á Hovsholmi, ikki fremist við eini friðing. Teir siga nevnliga, at sum náttúrvíðurskiptini eru háttað, er holmurin ikki hóskandi bústaður fyri æður. Holmurin liggur so nógv undir sjórøki, at fleiri enn tær fáu æðurnar, ið nú eiga, vilja ikki koma á holmin. Teir upplýsa, at æður byrsa kom í bygðina, áttu æður ikki á holminum, eitt domi um, at sjálvt um friðað varð móti byrsuna, nordist ikki æðurnar á holminum.

Teir siga, at sjálvandi er tað ynski Hovbinganna at verða góður móti prýðisfuglum, æðum og øðrum, og vilja teir til eina og hvørja tíð gera teirra fyri ikki at styggja prýðisfuglin. Men at fáa æður í stórrí tali at eiga á holminum er ógjørligt sum náttúrvíðurskiptini einaferð eru.

Táid tað er soleiðis, sum Hovbingar siga, at ein friðing er nyttuleys viðvíkjandi noran um æðurnar á holminum, og at skjóting av fugli á friðinum er av stórum týðningi fyri teirra útróður eins og viðvíkjandi at veiða dogurðamat, vil eg mæla teirri nevnd, ið fær hetta mál til viðgerðar, at royna at gera teirra besta fyri at ganga umsóknarmonnum á móti.

Eg vil mæla til, at málið fer í ta kommunalu nevndina.

Gunnar Winther helt, at hetta mál kunni ikki frenjast gjøgnum tingið, men grannastevnuviðtøku.

Kirkjan í Hovi.

Johan Poulsen greiddi frá nevndarinnar fliti og uppskoti. Tingið skilti Hovbinganna ynski um at fáa kirkju, men nýggja kirkju helt nevndin seg ikki kunna fyrilása. Hovbingar høvdu stórrí útlit til at fáa málið fram, um teir hildu fast við ynski um at fáa ta gomlu kirkjuna í Vági.

P. M. Dam: Hann, ið hevur sitið og lurtað eftir orðadráttinum um tey ymsu kirkjumálini, ið eru á tingi, og høyrð hvussu stórar summir, tað er talan um,

ið eru játtadað til ymsar kirkjur, særliga til ta seinastu, ið var til orðskifti, Vágskirkja, sum hevur fingið 60.000 og nú skal annaðhvørt fáa játtað 18 ella 35.000, og samanber tað við hvørja lagnu kirkjumálið frá Hovbingum hevur haft, má ásnanna, at stórir munur er á. Hovbingar hava leingi ynskt at fáa eina kirkju. Teir sita í kirkjuløysi. Hjá teim at ganga til kirkju í Porkeri, sum hevur verið haft á máli, hugsi eg eingin hettir sær at tala um longri. Tað kann allarhægst vera talan um í góðum veðri at fáa doypt eitt barn ella vígað eitt par við. Men um dagliga kirkjugongd frá Hovi til Porkeris — ómøguligt!

Ár eftir ár hava Hovbingar søkt til tingið um hjálpi til at fáa eina kirkju. Men einki árslið, heldur ikki í ár at doma eftir tí uppskoti, sum teir stóru parlarnir einmælt hava sett fram. At koma við broytingaruppskoti móti eini einmæltari nevnd er vónleyst.

Tað er satt, at fyrr hevur verið talan um at flyta ta gomlu Vágskirkjuna til Hovs. Men Hovbingar siga, og tað er rætt, at tað fer valla at skapast nakað gott burtur úr at flyta Vágskirkju til Hovs. Roynðirnar við at flyta gamalt hús eru ikki góðar. Fyrst kostar tað at bróta niður og flyta. Harafturat kemur, at oftast er lítið nýtiligt aftur av tí gamla niðurrivna víðinum. Tá so hitt gamla-nýggja húsið er liðugt, er tað vanliga eins dyrt og ofta dyrari enn eitt nýtt — og so hevur ein kortini ikki annað enn eitt gamalt hús, sum bert kann standa nokur ár. Soleiðis sæð er tað eisini her ein ringur, óökonomiskur vegur at ganga at »lappa gamalt klæði við nýggjum bótum«.

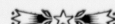
Hovbingar ynska ikki í størum, sum ymsir aðrir. Teir eru beskednir. Einasta ynski teirra í hesum føri er at fáa eitt hampaligt lítið Gudshús. Tað ger mær tí ilt, at nevndin ikki heldur í ár hevur hildið seg kunna gingið Hovbingum á móti. Tað er sagt, at tolin trívist, men nú fer tolið at vera úti hjá Hovbingum. Tað er ikki at undrast á.

Sigur Poulsen: Eg kann ikki geva P. M. Dam rætt í tí, at tað er altíð óhóskandi at flyta gamla kirkju. Skopunargin fingi flutta Vestmannakirkju og 3000 kr. frá tinginum — og teir hava eina góða kirkju.

P. M. Dam: Hetta, ið seinasti talarin segði, prógarvur ikki, at tað er góð leið at flyta avgamlar kirkjur frá stórrí bygðum til smærri bygdir. Tí so vítt eg minnist er kirkjan í Skopung gjord av gróti, og tað hava menn ikki flytt. Bulurin er tað dýrasta. Hvussu nógv, ið er nýtt av Vestmannakirkju til at klæða Skopunarkirkju innan við, veit eg ikki. Men mong nýggj sprekini munu óivað vera nýtt.

Sigur Poulsen: Ja, tað er rætt, at kirkjan er bygd av gróti. Nýtt tak hevur hon eisini. Pussast uttan mátti hon við. Men hon var gjord liðug fyri 3000 kr. Kortini er at siga, at grótið var tilgríðið og bygt sum pligtarbeiði, tað mesta.

P. M. Dam: Skopunarkirkja er allso eitt gott domi um, at Hovbingar hava rætt í teirra áskoðan um flytan av gamlari kirkju. Grót, tak, pussing og pliktarbeiði mátti alt av nýggjum. Men so er faktiskt at kalla einki eftir av tí gomlu Vestmannakirkjuni.

Lønrindanin.

Ein javnaðarmaður skrivur í »Føroya Social-Demokrat« um lønrindanina, um hon verður rindað við kontantum peningi.

Hesin spurningur er sera týðningarmikil, ja so týðningarmikil, at hann er ein livsspurningur fyri Føroyar og vinnulívið í Føroyum. Javnaðarmenn hava tí borið hann inn á ting, men kortini vilja hinir flokkarnir á tingi ikki taka undir við javnaðarmonnum. Til hesar flokkar, hesar tingmenn, vil eg siga, at so satt sum heila tingið sigur seg at vilja landinum væl, so eiga teir at taka hesa sak til grundiga viðgerð.

Hetta óskilið, ið nú er millum arbeiðsgevarar og arbeiðarar yvirhøvur, er bæði ræðuligt og syndarlígt. Tað eru bygdur, har keypmenn ráða yvir allari bygðini og fólkinum við, tí tað er niðursokkið í trældómi og ekur á knýggjum fyri at vera livgað. Allan fiskin mandað teir sær, ið turkast skal til klippfisk, og ilt eyga eiga teir til tey, ið vilja standa uppá sín rætt; tey vera burturkoyrd og fáa einki arbeiði.

Rættin til arbeiði og rættin til lon má, sum her á landi er skikkað, vinnast við lóggávu.

Við at fáa loninar rindaðar kontant og soleiðis sleppa undan at fara í handilin at skriva, vil fólkið betur vera fort fyri at gangast um pening við skili. Fólkið gerst tá stinnari, táid á treingir, og keypmáður má tí eisini koma inn á sonu leið. Tá vil hin góði gamli siður — hvar fólkið í bygðini, maður sum kvinna, vill hugi gjordi sína skyldu móti hvørjum øðrum — aftur koma til heiðurs.

Okkara nógvu fiskarar, arbeiðsfólki heima, ikki minst tey, ið fiskin turka, fáa ongar pengar, men vorur. Oh, Gud náði okkum fyri vorur! Ofta spilt, móðið og blandað við nógv rusk og skitt, kort sagt: grísafoði, sum her úti á bygd verður selt til hugar prísir. Hvat sjúka og neyð, ið stendst av hesum, kunna vit kvinnur tala við um, sum hava hús og heim at rokta. Fylgurnar av slikum vera ræðuligar bæði á ein og annan hátt.

Vit vilja ráða yvir okkara pengum og keypa har, sum vit fáa menniskjans føði!

Til teir lögtingsmenn, ið tala um hina ræðuliga »monopolstíðina«, vilja vit siga, at ikki var so ringt tá, sum nú er stalt. Tí, táid monopolíð loysnaði áttu Føroyingurin seg sjálvan og kundir gera, hvat hann vildi. Hann átti sít sjálvsvirði, sum hann vardi um sum bestu og størstu ogn sína.

Tí sjálfstýrsmenn! Betur er fyrst at eiga sjálfstýri yvir sínum egnu pengum, hvør í sínum heimi, áðrenn talan verður um at hava sjálfstýri í landinum. Tað ræður fyrst um, at fólkið fær hert at eiga og nýta pening, so vilja stórverk og avrekssverk eisini fáast av skatti í Føroyum. Men, sum stalt er, so liggja Føroyar í drepningi. (Hetta er ikki ómikið sagt).

Føroya kvinnur! ænsið tykk-